

P h a r e C r o s s B o r d e r
C o - o p e r a t i o n
P r o g r a m m e

Odbor zahraničnej pomoci Úradu vlády SR, PIU Phare CBC
Námestie slobody 1, 813 70 Bratislava
číslo faxu: 07/5443 2137, číslo telefónu: 07/5443 1041 klapky: 115, 426, 306

Program
cezhraničnej
spolupráce PHARE

P h a r e C r o s s B o r d e r
C o - o p e r a t i o n
P r o g r a m m e

Základné pojmy a skratky:

CBC PHARE (*Crossborder co-operation PHARE*)
Program cezhraničnej spolupráce PHARE.

PIU Phare CBC (*Programme Implementation Unit*)

Programová implementačná jednotka Cezhraničnej spolupráce PHARE. Je zodpovedná za prípravu programov Cezhraničnej spolupráce PHARE, spolupracuje s predkladateľmi projektov pri príprave projektovej dokumentácie, sleduje realizáciu jednotlivých projektov v rámci programu, zabezpečuje predloženie projektov na rokovanie Spoločnej komisie pre spoluprácu a na posúdenie Európskej komisii do Bruselu. Organizačne je PIU CBC PHARE začlenená v rámci Odboru zahraničnej pomoci Úradu vlády Slovenskej republiky.

JCC (*Joint co-operation committee*)

Spoločná komisia pre spoluprácu v rámci programu Cezhraničnej spolupráce Phare.

DIS (*Decentralised Implementig System*)

Decentralizovaný implemetačný systém, ktorý stanovuje všetky procedurálne záležitosti potrebné na realizáciu projektov v rámci programu Phare.

Kontaktná adresa:

Odbor zahraničnej pomoci Úradu vlády SR
PIU Phare CBC
Námestie slobody 1
813 70 Bratislava
číslo faxu: 07/5443 2137
číslo telefónu: 07/5443 1041 klapky: 115, 426, 306

Na úvod - čo je program Cezhraničnej spolupráce Phare (CBC)

Program Cezhraničnej spolupráce Phare je súčasťou finančných prostriedkov Európskej únie poskytovaných Slovensku prostredníctvom fondov PHARE a je určený na rozvoj spolupráce medzi prihraničnými regiónmi v členských a kandidátskych krajinách Európskej únie. Program vznikol z iniciatívy Európskej komisie v roku 1994 a je zameraný predovšetkým na posilnenie infraštruktúry, hospodársky rozvoj, ochranu životného prostredia a menšie aktivity určené na nadviazanie a zlepšenie kontaktov medzi obyvateľmi prihraničných regiónov.

Pod prihraničnými regiónmi, v ktorých je možné financovať aktivity v rámci CBC, chápeme z hľadiska územno-administratívneho členenia Slovenska prihraničné okresy.

Program Cezhraničnej spolupráce sa v Slovenskej republike bude od roku 2000 realizovať formou dvojstranných programov s Rakúskom, Českou republikou, Poľskom a Maďarskom.

Priority financovania a aktivity, ktoré je možné financovať v rámci programu CBC

sú stanovené v niekoľkých základných dokumentoch, ktorými sa riadi realizácia celého programu. Vzhľadom nato, že program CBC spadá pod program PHARE, riadi sa Smernicami pre implementáciu programu Phare v kandidátskych krajinách EÚ a projekty sa realizujú v zhode Decentralizovaným implementačným systémom. Pre realizáciu programu Cezhraničnej spolupráce Phare Európska komisia vydala Smernicu pre implementáciu programu CBC v rámci programu Phare (č. 2760/98 z 18. Decembra 1998), ktorá stanovuje základné princípy a priority financovania programu CBC.

Základným kritériom, ktoré musí spĺňať každý projekt v rámci programu CBC, je výsledný cezhraničný dopad prípadne existencia zrkadlového projektu na druhej strane hranice.

Vo všeobecnosti sa financovanie aktivít v rámci programu CBC delí na dve skupiny, pre ktoré platia rôzne kritériá a rôzne priority financovania:

- investičné aktivity veľkého rozsahu, veľké infraštruktúrne projekty
- Fond malých projektov Cezhraničnej spolupráce
 - investičné aktivity menšieho rozsahu
 - malé neinvestičné aktivity zamerané na rozvoj vzťahov medzi obyvateľmi prihraničných regiónov – aktivity „Ludia ľuďom“

Realizácia investičných projektov veľkého rozsahu

V rámci investičných projektov veľkého rozsahu je možné financovať nasledovné prioritné oblasti:

- opatrenia na zlepšenie infraštruktúry v oblasti prístupových ciest a spojenia v regiónoch
 - zlepšenie prístupu k transeurópskym komunikáciám
 - zlepšenie spojenia medzi jednotlivými regiónmi na oboch stranách hraníc
 - rozvoj regionálnej komunikácie prostredníctvom využívania informačných technológií
- opatrenia zamerané na ochranu životného prostredia
 - spoločný rozvoj ochrany životného prostredia v rámci Národných parkov
 - zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd (napr. čističky odpadových vôd, kanalizácie)
 - zlepšenie kvality ovzdušia (plynofikácia, rekonštrukcia vykurovacích systémov)
 - využívanie obnoviteľných zdrojov energie
 - využívanie technológií zameraných na trvalo udržateľnú ochranu životného prostredia
- ekonomická spolupráca
 - výstavba priemyselných parkov a podnikateľských inkubátorov

Kritériá, ktoré musí spĺňať investičný projekt predkladaný na financovanie v rámci programu CBC

- súlad s uvedenými prioritami a aktivitami financovania investičných projektov v rámci programu CBC
- rozpočet projektu
 - minimálna veľkosť finančného príspevku PHARE na projekt musí byť 2 milióny EURO (cca. 85 mil. Sk), je však možná určitá flexibilita, nie však menej ako 1,2 – 1,5 milióna EURO
 - každý projekt musí byť z vlastných zdrojov prijímateľa spolufinancovaný čiastkou, ktorá tvorí minimálne 25% z celkového rozpočtu projektu. Časť týchto prostriedkov môže byť vo forme nepeňažných majetkových vkladov (budovy, pozemky), nemala by však presiahnuť tretinu celkového objemu spolufinancovania. Toto spolufinancovanie musí byť písomne potvrdené záväzným vyhlásením prijímateľa o spolufinancovaní projektu.
- prijímateľmi projektov môžu byť obce, mestá, združenia miest a obcí, obchodné komory a iné rozpočtové a neziskové organizácie.

Vzhľadom na kritérium veľkosti projektu je napríklad pri financovaní investičných aktivít v obciach užitočné spojenie viacerých obcí a miest, v tomto prípade sa jednoduchšie zabezpečia aj finančné prostriedky na 25 %-né kofinancovanie projektu.

Podnikateľské subjekty a ziskové organizácie nemôžu predkladať projekty v rámci programu CBC

Z prostriedkov Phare CBC nie je možné realizovať komerčne zamerané projekty !!!

Spôsob predkladania veľkých investičných projektov

V prvej fáze predkladateľa zašlú faxom alebo poštou stručný popis projektu v slovenčine na uvedenú kontaktnú adresu.

Stručný popis by nemal presahovať 5 strán písaného textu a mal by mať nasledujúci formát:

1. Názov projektu
2. Inštitúcia, ktorá projekt predkladá
3. Osoba zodpovedná za projekt, jej kontaktná adresa, telefónne a faxové číslo
4. Zameranie projektu, do ktorej z oblastí financovania projekt spadá
5. Stručná charakteristika projektu
6. Popis konkrétnych aktivít, ktoré sa budú v rámci projektu realizovať
7. Rozpočet projektu podľa jednotlivých aktivít s uvedením spolufinancovania

Po obdržaní projektového návrhu pracovníci PIU Phare CBC projekt posúdia, kontaktujú predkladateľa projektu a odporučia mu ďalší postup a prípadné zmeny alebo doplnky k projektu.

Do ďalšej fázy budú zaradené len projekty, ktoré spĺňajú všetky kritériá na financovanie z programu Phare CBC. Predkladatelia projektov budú o skutočnosti, že ich projekt nespĺňa kritériá, informovaní.

Proces výberu a schvaľovania investičných projektov

Vzhľadom na to, že Európska komisia každoročne stanovuje na program CBC obmedzené množstvo finančných prostriedkov, všetky projekty, ktoré spĺňajú kritériá financovania, musia prejsť výberovým a schvaľovacím konaním.

Návrh projektu, ktorý spĺňa predpoklady pre financovanie z Phare CBC, musí byť predkladateľom preložený do angličtiny a upravený do formátu požadovaného Európskou komisiou. Tento formát predkladateľa projektu obdržia od pracovníkov PIU Phare CBC, ktorí budú pri finalizácii návrhu projektu poskytovať konzultácie.

Po vypracovaní prvej verzie návrhu v angličtine bude projekt zaslaný na prvé posúdenie pracovníkom Európskej komisie v Bruseli. Po obdržaní pripomienok bude projekt dopracovaný a uvedený do finálneho stavu.

Všetky projekty, ktoré budú takto spracované, budú následne predložené na posúdenie Spoločnej komisii pre spoluprácu (JCC) pre program Cezhraničnej spolupráce.

Spoločná komisia je orgán pracujúci na základe procedúr PHARE, pre každú hranicu je konštituovaná osobitná komisia a jej členmi sú zástupcovia obidvoch susediacich krajín. Zloženie slovenskej strany menuje podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík na základe návrhov jednotlivých rezortov a regiónov. Zástupcovia regionálnych združení a mimovládnych organizácií môžu byť v komisii pozorovateľmi.

Spoločná komisia posúdi predložené projekty a na základe konsenzu odporučí projekty, ktoré majú byť predložené na ďalšie schvaľovanie Európskou komisiou. Tieto projekty sú predložené na ďalšie posúdenie administratíve EK v Bruseli a následne na schválenie Riadiacej komisii PHARE v Bruseli, ktorá je konečnou inštanciou schvaľovacieho procesu a tvoria ju zástupcovia členských krajín Európskej únie.

Proces realizácie veľkých investičných projektov

Po schválení projektu Riadiacim výborom Phare sa začína proces realizácie projektu. V prvej fáze realizácie prijímateľ projektu zabezpečí vypracovanie podkladových dokumentov pre realizáciu výberového konania, ktoré musia byť v angličtine. Vzhľadom na skutočnosť, že veľké investičné projekty presahujú sumu 1 milión EURO, výberové konanie je organizované formou otvoreného medzinárodného tendra a riadi sa procedúrami Phare a predpismi Európskej únie o výberových konaniach. Za organizáciu výberového konania zodpovedá Centrálna finančná a kontraktčná jednotka (CFCU) Úradu vlády SR, prijímateľ projektu zodpovedá za prípravu podkladových dokumentov pre výberové konanie. Po ukončení výberového konania a vybratí dodávateľa stavby prijímateľ zabezpečuje pravidelné stretnutia zástupcov PIU CBC, CFCU a dodávateľa, na ktorých sa sleduje postup prác a celého projektu. Počas výstavby je majiteľom stavby Úrad vlády SR, po ukončení stavba prechádza zmluvou o bezplatnom majetkovom prevode do majetku prijímateľa projektu.

Financovanie aktivít z Fondu malých projektov cezhraničnej spolupráce Phare

Na základe Smernice EK je celkového rozpočtu prideleného Európskou komisiu na jednotlivé hranice každoročne vyčlenených 20% na financovanie Fondu malých projektov Cezhraničnej spolupráce. V rámci tohto rozpočtu je možné financovať dva druhy aktivít:

- Investičné projekty menšieho rozsahu
- Neinvestičné aktivity

Financovanie investičných projektov menšieho rozsahu

Z celkového rozpočtu na Fond malých projektov, pokiaľ to výška tohto rozpočtu dovoľuje, je možné realizovať dva menšie infraštruktúrne projektu v rozsahu každý maximálne do 300 000 EURO príspevku z PHARE. Pre tieto aktivity platia okrem podmienky minimálnej veľkosti príspevku Phare rovnaké kritériá, spôsob predkladania projektov a spôsob schvaľovania ako pre investičné aktivity veľkého rozsahu, každoročne je však možné pre príslušnú hranicu financovať maximálne dva takéto projekty v závislosti od rozpočtu pre Fond malých projektov.

Financovanie malých neinvestičných aktivít zameraných na rozvoj vzťahov medzi obyvateľmi prihraničných regiónov – aktivity „Ľudia ľuďom“

Fond malých projektov Cezhraničnej spolupráce je určený na podporu projektov „Ľudia ľuďom“ a malých neinvestičných projektov. Zmyslom podpory týchto projektov je rozšírenie poľa pôsobnosti programu Cezhraničnej spolupráce Phare, povzbudenie miestnej angažovanosti a informovanosti a umožnenie implementácie aktivít malého rozmeru, ktoré môžu tvoriť základ pre väčšie projekty cezhraničnej spolupráce.

Realizácia Fondu malých projektov sa riadi už spomenutými dokumentmi pre implementáciu programu CBC Phare, ktoré sú doplnené Národnými smernicami pre realizáciu Fondu malých projektov.

Špecifické ciele Fondu malých projektov na Slovensku sú nasledovné:

- rozvoj kultúrnej spolupráce medzi susednými regiónmi na oboch stranách hranice;
- podpora a zvýšenie počtu cezhraničných stretnutí rôznych skupín obyvateľstva, najmä mládeže,
- podpora aktivít zameraných na miestny a regionálny socio-ekonomický rozvoj;

- podpora vzdelávacích aktivít pre inštitúcie a jednotlivcov zapojených do miestneho a regionálneho rozvoja, v miestnych samosprávach a vo verejných organizáciách;
- zvýšenie úrovne verejného povedomia a informovanosti o záležitostiach cezhraničnej spolupráce a o procese európskej integrácie.

Neinvestičné aktivity vhodné na podporu v rámci Fondu malých projektov

- Kultúrne výmeny - Existujúce alebo novovytvorené schémy kultúrnej výmeny medzi miestnymi skupinami na oboch stranách v hraničnom regióne; stretnutia a výmeny medzi mládežou; umelecké a športové aktivity; ľudové slávnosti a podobné aktivity s dôrazom na vytvorenie tradícií a dlhodobej spolupráce
- Miestna demokracia - Aktivity, ktoré pomáhajú vytvárať a zintenzívňovať znalosti organizačných štruktúr v miestnej a regionálnej verejnej správe a iných súčasti demokratickej spoločnosti (obchodné komory, obchodné združenia, odbory, mimovládne organizácie, atď.) ako sú kurzy, poskytovanie informácií, výmenné návštevy, školenia pre prípravu projektov a pod.
- Ľudské zdroje - Projekty môžu byť zamerané na množstvo účastníckych skupín. Podpora môže byť poskytnutá vzdelávacím a školiacim organizáciám (včítane spolupráce univerzít) na oboch stranách hranice na spoločné vzdelávacie účely: formálne inštruktáže, krátkodobé kurzy a podujatia, jazykové kurzy na umožnenie cezhraničnú spoluprácu a rozvoj, publikovanie materiálov pre diaľkové vzdelávanie a pod., výmena know-how a skúseností v oblasti vzdelávania na rôznych úrovniach (inštitúty ďalšieho vzdelávania, stredné a odborné školy a učilištia, základné školy), napr. príprava konferencií a seminárov, vypracovanie komparatívnych štúdií atď.
- Plánovacie a rozvojové štúdie - projekty poskytujúce základ pre plánovanie v rámci hraničného regiónu. Projekty vytvárajúce predpoklady pre spoločné plánovanie v hraničnom regióne, napr. vytváranie spoločných princípov a cieľov pre rozvoj hraničnej oblasti, pre vytváranie rámca spoločných výskumných programov, pre riešenie problémov životného prostredia a ochrany prírody a pre vytváranie spoločných stratégií regionálneho rozvoja v hraničnej oblasti s cieľom spoločne definovať priority rozvoja.
- Ekonomický rozvoj a turizmus - podpora malých projektov zameraných na ekonomiku, ktoré posilnia ekonomickú základňu hraničného regiónu. Napríklad, návrhy na rozvoj malého podnikania, marketingové aktivity, trhy, výstavy a reklamné podujatia atď; vytváranie štruktúr cezhraničnej spolupráce a partnerstva medzi podporovanými organizáciami (profesné komory, profesné združenia, výskumné ústavy atď); turizmus, včítane poskytovania informácií, marketingu

a reklamy, publikovania viacjazyčných materiálov, najmä na propagáciu regiónov a na podporu turizmu; značenie turistických ciest a atrakcií môže byť tiež podporené ak sa jasne dokáže cezhraničná súvislosť (napr. ak je projekt súčasťou siete peších hraničných prechodov; ak projekt slúži na štandardizáciu značenia so značením v partnerskom regióne).

- **Životné prostredie** - Projekty zamerané na špecifické problémy životného prostredia regiónu, ako sú príprava štúdií, hodnotenie problémov, environmentálne školenia, aktivity zamerané na zvýšenie verejného environmentálneho vedomia atď.

Kto si môže podávať žiadosť o financovanie projektu

Žiadosť o príspevok si môžu žiadať akékoľvek neziskové organizácie pôsobiace v regióne príslušnom pre konkrétny dvostranný program Cezhraničnej spolupráce. V zásade sú to nasledovné subjekty:

- mestá a okresy v rámci daného hraničného regiónu
- orgány okresnej úrovne
- združenia právických subjektov (napr. Euroregióny)
- organizácie založené a prevádzkované obcami
- profesné komory (napr. obchodné, ekonomické a poľnohospodárske komory)
- univerzity, školy
- nadácie
- verejno-prospešné spoločnosti
- občianske združenia a mimovládne organizácie

Ziskové organizácie a súkromné osoby nemôžu získať podporu z Fondu malých projektov Cezhraničnej spolupráce Phare.

Pravidlá pre financovanie projektov v rámci malých neinvestičných aktivít Fondu malých projektov

Veľkosť príspevku Phare pre neinvestičné aktivity Fondu malých projektov sa pohybuje v rozmedzí **1000 – 50 000 EURO**. Prijímateľ projektu musí projekt spolufinancovať čiastkou minimálne 10 % z celkového rozpočtu.

Príspevok prijímateľa musí byť min. 10 % z celkového rozpočtu projektu, nie 10% z príspevku Phare. Spolufinancovanie musí byť realizované formou peňažného

príspevku a nie majetkového vkladu.

Z rozpočtu projektu v rámci Fondu malých projektov je možné financovať nasledovné druhy výdavkov:

- cestovné náklady (cestovné, ubytovanie, stravu)
- honoráre expertov (napr. za štúdie alebo poradenské služby)
- náklady spojené s konferenciami a seminármi (včítane honorárov prednášateľov, prenájmu priestorov, tlmočenie)
- náklady na stretnutia záujmových skupín (ubytovanie, strava, prenájom priestorov, tlač pozvánok, tlmočenie atď.),
- príprava propagačných materiálov (autorské honoráre, tlač),
- výdavky na malé zariadenia, ak sú neoddeliteľnou súčasťou projektu; príspevok na zariadenia nesmie presiahnuť 50% príspevku PHARE.

Spôsob predkladania a výberu projektov pre financovanie neinvestičných aktivít z Fondu malých projektov

Výberové kolá sa konajú samostatne pre každý bilaterálny program, čiže pre každú hranicu. Možnosť predkladať projekty do Fondu malých projektov CBC Phare je oznamovaná samostatne pre každú hranicu inzerátom v dvoch slovenských denníkoch (Národná obroda, Hospodárske noviny), týmto uverejnením sa začína proces podávania projektov. Návrhy na projekty predkladateľa doručia na adresu uvedenú v inzeráte do stanoveného termínu (min. 4 týždne od uverejnenia inzerátu). Výberová komisia zložená zo zástupcov prihraničných regiónov a mimovládnych organizácií (jej zloženie je schvaľované Delegáciou Európskej komisie v Bratislave) vyberie projekty, ktoré budú financované z Fondu malých projektov pre príslušný bilaterálny program v danom roku. Trvanie projektu je jeden rok od podpisu zmluvy.

Organizácie, ktorých zástupca súhlasil s členstvom vo výberovej komisii, sú z výberového konania vylúčené.

Proces predkladania neinvestičných projektov v rámci Fondu malých projektov začína až uverejnením inzerátu s výzvou na predkladanie.

História programu Cezhraničnej spolupráce (CBC) PHARE sa v Slovenskej republike

datuje od roku 1995. Do roku 1999 sa na realizovali alebo začali realizovať nasledovné programy:

	1995	1996	1998
Bilaterálna spolupráca SR – Rakúsko	4 mil. EURO	–	5 mil. EURO
Trilaterálna spolupráca SR – Rakúsko – ČR	500 tis. EURO	700 tis. EURO	–
Trilaterálna spolupráca SR – Rakúsko – MR	1,5 mil. EURO	1,5 mil. EURO	–

Medzi investičné projekty, ktoré sa v uplynulých rokoch realizovali v rámci programu Cezhraničnej spolupráce Phare, patrí napríklad výstavba Čističky odpadových vôd (ČOV) v Zohore, ČOV v Gajaroch alebo kompa cez rieku Moravu v Záhorskej Novej Vsi. Spomedzi neinvestičných projektov je významná najmä štúdiá nazvaná Stratégia rozvoja hraničného regiónu Bratislava – Viedeň – Győr, ktorá bude v budúcom období podkladom pre určovanie priorít financovania z programu Cezhraničnej spolupráce. S prostriedkov CBC sa realizoval aj projekt nazvaný Cezhraničná komunikácia, v rámci ktorého sa navrhla a technicky realizovala sieť navzájom prepojených počítačov na okresných úradoch v Bratislavskom kraji.

▲▲ Budova čističky odpadových vôd v Zohore.

▲ Budova hraničného prechodu ku kompe v Záhorskej Novej Vsi

◀ Kompa cez rieku Moravu v Záhorskej Novej Vsi